

**Chrześcijański wymiar nadziei
w świetle encykliki „*Spe salvi* Benedykta” XVI i wybranej literatury**

Streszczenie

Chrześcijańska nadzieja, stanowiąca centralny temat teologii Benedykta XVI, zyskała nowe, wieloaspektowe ujęcie w encyklice *Spe salvi*. Pomimo pozornej prostoty, nadzieja ta to pojęcie wielowymiarowe, bliskie każdemu człowiekowi, a jednocześnie kluczowe dla zrozumienia wiary chrześcijańskiej. Jako jedna z trzech cnót teologicznych – obok wiary i miłości – pełni fundamentalną rolę w życiu duchowym, opierając się na ufności w zbawienie obiecanie przez Boga i wspierając wierzących w dążeniu do wiecznej jedności z Nim. Nadzieja stanowi nie tylko ostateczny cel życia ludzkiego, ale również pobudza do działań na rzecz sprawiedliwości i dobra wspólnego w teraźniejszości, co podkreśla Katechizm Kościoła Katolickiego. Encyklika *Spe salvi*, będąca jednym z najważniejszych dokumentów pontyfikatu Benedykta XVI, nie tylko przypomina o wartości nadziei chrześcijańskiej, lecz także odnosi ją do realiów współczesności, w której wielu doświadcza kryzysu nadziei. Artykuł ten ma na celu dogłębną analizę orędzia Benedykta XVI, w szczególności w kontekście jego encykliki oraz omówienie kluczowych interpretacji i wyzwań związanych z chrześcijańską nadzieją.

Słowa kluczowe: chrześcijańska nadzieja, *Spe salvi*, cnoty teologalne, zbawienie, kryzys nadziei

Mgr Michał Górka – absolwent Wydziału Teologii Akademii Katolickiej w Warszawie.

Beata Kurowska

***Nowa ewangelizacja w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego
i jej aktualność we współczesnych warunkach***

***New evangelization according to Fr. Franciszek Blachnicki
and its relevance in contemporary conditions***

Summary

The article first concerns the history of the development of the evangelistic vision of Fr. Franciszek Blachnicki. His zeal, enthusiasm, search and use of new methods in the concept of new evangelization. Through the work of the Light-Life Movement, the renewed original family retreat and the Great Evangelization Plan Ad Christum Redemptorem, the creator of the oasis propagated and introduced new methods of reaching every person of the 20th century with the Good News. Nowadays, there are many evangelization works that are not directly related to Fr. F. Blachnicki, in principle they correspond to his vision of evangelization and respond to the existing pastoral use. One of them is the concept of community-communities. The founder of the Light-Life Movement is being transformed by the parish into a community parish. Currently, there are several parish renewal programs,

one of them is incorporated into the Polish language "Parish Renewal and Evangelization Program". For Fr. F. Blachnicki, it was also important to spread the Good News in a new way. From the experiment of St. Maksymilian Kolbe shared possible techniques acquired in the work of evangelization. Nowadays, the new space and access to evangelization is the virtual world with the worst services available, e-mail, such as YouTube, Instagram and TikTok.

Key words: new evangelization, Fr. Franciszek Blachnicki, communities of communities, parish, Internet

Od kilkudziesięciu lat, zarówno w teologicznych rozważaniach jak i praktyce duszpasterskiej, można spotkać się z pojęciem nowej ewangelizacji. Pierwszy raz pojawiło się ono w homilii Jana Pawła II w trakcie pielgrzymki do Polski, a zostało doprecyzowane przez niego cztery lata później. Oznaczało ono najpierw program nowego tysiąclecia dostosowany do obecnych warunków. Następnie zaś papież Polak wyjaśniał, że nowa ewangelizacja to nie powtórne głoszenie Ewangelii, lecz przekazywanie wiary z odnowionym zapalem, nowymi metodami i środkami¹. W takim kontekście śmiało można zaryzykować stwierdzeniem, że prorokiem XX wieku, człowiekiem, który stał się znakiem i początkiem odnowy w trudnych czasach komunizmu, a także realizatorem nowej ewangelizacji, był ks. Franciszek Blachnicki, który prawie całe swoje kapłańskie życie poświęcił rozwijaniu Ruchu Światło-Życie, a także wielu ważnych inicjatyw ewangelizacyjnych. Dlatego też, choć sam ks. Franciszek Blachnicki nie posługiwał się określeniem „nowa ewangelizacja”, to niemalże cała jego działalność skupiała się na nowym zapale i nowych metodach, które następnie miały stać się narzędziem głębokiego odbudowywania Kościoła w duchu Soboru Watykańskiego II. Duch Święty, wychodząc naprzeciw współczesnym potrzebom, wzbudza kolejne formy i przestrzenie przekazywania oraz formowania wiary. Łączą się one z wizją ks. Franciszka Blachnickiego i stanowią potwierdzenie słuszności podejmowanych przez niego inicjatyw ewangelizacyjnych.

1. Historia rozwoju ewangelizacyjnej działalności ks. Franciszka Blachnickiego

Ks. F. Blachnicki głównym narzędziem nowej ewangelizacji uczynił największe dzieło swojego życia – Ruch Światło-Życie. Nie miał on istnieć sam dla siebie, lecz stawać się skuteczną pomocą odrodzenia parafii i przekazywania Dobrej Nowiny w sposób najbardziej adekwatny do obecnych czasów.

Nie od początku jednak wizja ewangelizacji była tak wyraźna i dynamiczna. Zmiany rozpoczęły się po trzeciej Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Dostrzeżono wówczas słabnący zapal wielu wspólnot parafialnych, zamykanie się małych grup oazowych na nie same i brak dynamiki apostołskiej². Powyższe obserwacje, a także adhortacja papieża Pawła VI *Evangelii nuntiandi* oraz badania pracowników Katedry Socjologii KUL, ukazujące wzrastający problem laicyzacji, stały się motywacją dla ks. F. Blachnickiego do rozpoczęcia zintensyfikowanej działalności ewangelizacyjnej³.

¹ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015, s. 48-49.

² Por. „Ewangelizacja jako zasada formacji i służby Ruchu Światło-Życie”. Wnioski z III Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych, w: „Zadanie ewangelizacji”. Referaty przedstawione podczas Krajowych Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie w latach 1978-1991, Lublin 1991, s.109.

³ Por. A. Wodarczyk, *Prorok Żywego Kościoła*, Katowice 2008, s. 405-406.

Twórca Ruchu Światło-Życie wyróżnił trzy kategorie ludzi: ochrzczeni, ale niepraktykujący i niewierzący, którzy potrzebują nawrócenia; wierzący i praktykujący, ale bez osobowej relacji z Chrystusem jako swoim Panem i Zbawicielem oraz wierzący, którzy pragną pogłębienia wiary i włączenia się w dzieło ewangelizacji⁴. Biorąc pod uwagę następujący podział, wprowadził do formacji i apostołatu ruchu oazowego ewangelizację *ad intra* i *ad extra*. Od tego momentu praktykuje się nowy sposób docierania do przyszłych uczestników Ruchu Światło-Życie. Kandydaci na animatorów przez indywidualną ewangelizację lub przez rekolekcje ewangelizacyjne zbierają grupę osób, które w wakacje wzięłyby udział w wakacyjnych rekolekcjach I stopnia Oazy Nowego Życia⁵. Ewangelizacja staje się w ten sposób początkowym etapem formacji w ruchu⁶.

W ramach ewangelizacji *ad extra* rozpoczęto organizację całkowicie nowych, jak na tamte czasy, parafialnych rekolekcji ewangelizacyjnych. Głoszono podczas nich kerygmat, a spośród uczestników wyłaniano osoby chętne do kontynuowania formacji w małej grupie oazowej⁷. Do tej pory rekolekcje parafialne kończyły się sakramentem pokuty i pojednania. W nowej formule dodano wezwanie do umocnienia swojego wyboru pójścia za Chrystusem we wspólnocie⁸. Zgodnie z soborowym nauczaniem rekolekcje prowadził ksiądz z zespołem świeckich ewangelizatorów⁹. Dawali oni świadectwo własnego nawrócenia. W kolejnej edycji na ich miejscu stawały osoby, które dołączyły do oazy podczas poprzednich rekolekcji parafialnych¹⁰. Przed ewangelizacją zespół wraz z księdzem odbywał czterodniową Oazę Rekolekcyjną Animatorów Ewangelizacji (ORAE). Przeprowadzano również akcję modlitewną. Poszczególne osoby z zespołu szczególnie modliły się za rekolekcje i prosiły chorych, znajomych czy zakony o wsparcie modlitwne i ofiarowywanie cierpień w intencji działań ewangelizacyjnych¹¹.

Do samego programu rekolekcji I stopnia Oazy Nowego Życia wprowadzono zmiany i nadano mu charakter bardziej ewangelizacyjny. Dla tych, którzy brali już udział w rekolekcjach ewangelizacyjnych, był to czas podsumowania i ugruntowania przeżytych wcześniej treści, dla pozostałych uzupełnienie pierwszego etapu przed rozpoczęciem formacji deuterokatechumenalnej¹².

Pierwsze dni I stopnia Oazy Nowego Życia skupiają się na głoszeniu kerygmatu. Przedstawia się wówczas Boży plan zbawienia oraz prawdę o grzechu i upadku człowieka. Etap ewangelizacyjny kończy się uroczystą liturgią światła i wody, a także osobistym przyjęciem Chrystusa jako Pana i Zbawiciela. Od piątego dnia następuje cykl katechumenalny wprowadzający w proces przemiany człowieka cielesnego w człowieka duchowego. Ukoronowaniem tego etapu jest odnowa przyrzeczeń chrzcielnych i celebrowanie sakramentu pokuty¹³.

W programie I stopnia Oazy Nowego Życia zaplanowano również moment dawania świadectwa. W dwunastym dniu rekolekcji wprowadza się uczestników w posłannictwo ewangelizacyjne. Podczas wyprawy otwartych oczu podejmują

⁴ Por. F. Blachnicki, „Rekolekcje ewangelizacyjne”. Podręcznik, Kraków 2013, s. 12.

⁵ Por. A. Wodarczyk, *Prorok Żywego...*, dz. cyt., s. 405-406.

⁶ Por. *Ewangelizacja jako zasada formacji...*, dz. cyt., s. 109.

⁷ Por. A. Wodarczyk, *Prorok Żywego...*, dz. cyt., s. 407.

⁸ Por. L. Irek, *Rozwój świadomości ewangelizacyjnej w Ruchu Światło-Życie*, w: „Zadanie ewangelizacji”. Referaty z KKO, Lublin 1991, s. 91.

⁹ Por. F. Blachnicki, „Rekolekcje ewangelizacyjne”..., dz. cyt., s. 37.

¹⁰ Por. A. Wodarczyk, *Prorok Żywego...*, dz. cyt., s. 407-408.

¹¹ Por. F. Blachnicki, *Ewangelizacja w procesie budowania „nowej parafii”*, Kraków 2008, s. 7-8.

¹² Por. tenże, *Oaza Nowego Życia I stopnia*, Kraków 2009, s. 11.

¹³ Por. tamże, s. 42.

próbę rozmowy opartej na czterech podstawowych prawdach Ewangelii. Najpierw odbywa się to w grupie oazowej, a później, jeśli uczestnicy są odpowiednio przygotowani, przeprowadzają ewangelizacyjną rozmowę z napotkanymi ludźmi¹⁴. Druga próba indywidualnej ewangelizacji odbywa się czternastego dnia oazy¹⁵.

Uczestnicy po zakończeniu rekolekcji zostają włączeni do małej grupy oazowej. Podczas cotygodniowych spotkań odbywa się praca formacyjna w oparciu o 11 rozmów ewangelicznych. Towarzyszy temu pomoc w postaci notatnika „Droga Nowego Życia”. Po zrealizowaniu tematów podczas specjalnego nabożeństwa dokonuje się włączenie uczestników do deuterokatechumenatu i rozpoczęcie formacji według „Dziesięciu kroków ku dojrzałości chrześcijańskiej”¹⁶.

Na rekolekcjach II stopnia Oazy Nowego Życia, które rozpoczynają drugi rok deuterokatechumenatu, piąty dzień jest momentem szczególnego zwrócenia uwagi na ewangelizację. Temat posłannictwa człowieka łączy się wówczas z misją Chrystusa. Podobnie jak na I stopniu Oazy Nowego Życia odbywa się wtedy wyprawa ewangelizacyjna. Po rekolekcjach uczestnicy spotykają się na kręgach liturgicznych, podczas których formują się m.in. do dawania świadectwa w swoich środowiskach życia. Kolejne rekolekcje wakacyjne, czyli III stopień Oazy Nowego Życia, stanowią przygotowanie do wzięcia odpowiedzialności za Kościół i zdobywania nowych uczniów dla Chrystusa¹⁷.

Z biegiem czasu ks. Franciszek Blachnicki zaczął kreślić wizję ogólnopolskiej ewangelizacji. Zawarł ją w Planie Wielkiej Ewangelizacji *Ad Christum Redemptorem*. Dzieło powstało w 1980 r. z inspiracji pontyfikatu Jana Pawła II i apelu kardynała Stefana Wyszyńskiego nawołującego do walki z polskimi wadami narodowymi w trakcie przygotowań do jubileuszu 600-lecia obecności Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze. Celem określenia planu jako „wielki” było ukazanie powszechnego zasięgu ewangelizacji, która miała dotrzeć do każdego człowieka w Polsce¹⁸ i doprowadzić do zwrócenia się Polaków ku Chrystusowi Odkupicielowi¹⁹.

Plan zakładał trzy etapy. Pierwszy stanowiła akcja modlitewna podczas Oaz Modlitwy. Temu etapowi przyświecały słowa Jana Pawła II wypowiedziane na Placu Zwycięstwa w Warszawie: „Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi! Tej ziemi!”²⁰. Podejmowano modlitwę błagalną o miłosierdzie dla polskiego narodu i całego świata²¹. Drugi etap realizowany pod hasłem „Otwórzcie drzwi Chrystusowi” skupiał się na ewangelizacji we wszystkich kościołach w Polsce. Odbywała się ona w oparciu o film o życiu Jezusa według Ewangelii św. Łukasza. Trzecią fazę przebiegającą pod hasłem „Nie lękajcie się” stanowiło rozpowszechnianie Krucjaty Wyzwolenia Człowieka²². Celem było wyzwalanie od alkoholizmu, ale również obrona poczętych dzieci²³.

¹⁴ Por. tamże, s. 271-272.

¹⁵ Por. tamże, s. 295.

¹⁶ Por. R. Derewenda, „Dzieło wiary”. *Historia Ruchu Światło-Życie 1950-1985*, Kraków 2010, s. 153.

¹⁷ Por. Z. Snarski, *Wezwanie do ewangelizacji w Ruchu Światło-Życie*, w: „Idźcie i głoscie”. XXXII Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie, Katowice 2007, s. 26-28.

¹⁸ Por. A. Wodarczyk, *Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki prekursorem nowej ewangelizacji w Polsce*, w: „Plan Ad Christum Redemptorem 2”. *Wezwani do nowej ewangelizacji*, Katowice 2013, s. 15.

¹⁹ Por. M. Paluch, *Zarys historii Ruchu Światło-Życie*, Lublin-Kraków 1998, s. 71.

²⁰ Por. *Ewangelizacja według planu Ad Christum Redemptorem*, <http://tmoch.net/jupgrade/de/acr.pdf>, dostęp online: 12.11.24.

²¹ Por. F. Blachnicki, *Godziny Taboru*, Carlsberg-Lublin 1989, s. 179.

²² Por. *Ewangelizacja według...*, dz. cyt.

²³ Por. F. Blachnicki, *Godziny...*, s. 180-181.

Za koordynację ewangelizacji *Ad Christum Redemptorem* była odpowiedzialna Centralna Diakonia Ewangelizacji. Jej członkowie organizowali m.in. dni skupienia i oazy rekolekcyjne dla ewangelizatorów, a także diecezjalne oazy animatorów wielkiej ewangelizacji, pomagając w ten sposób stworzyć diecezjalne diakonie ewangelizacji²⁴.

Pierwsza faza, czyli akcja modlitewna, w swoim minimalnym planie zakładała istnienie Oaz Modlitwy w 49-ciu punktach w Polsce. Z czasem tych punktów miało pojawić więcej. Dążono do tego, aby raz w miesiącu Oazy Modlitwy odbywały się w każdej wspólnocie lokalnej²⁵.

Rekolekcje ewangelizacyjne prowadzone w ramach planu *Ad Christum Redemptorem* łączyły nabożeństwo ewangelizacyjne z projekcją filmu „Jezus” zrealizowanego w 1979 r. na potrzeby działań ewangelizacyjnych w Stanach Zjednoczonych. Ks. F. Blachnicki otrzymał sto kopii tego filmu oraz sto projektorów od ruchu „Agape”. Materiały zostały sprowadzone po kryjomu do Polski, aby uniknąć zarekwirowania ich przez władze komunistyczne²⁶. Film podczas rekolekcji stawał się współczesną Biblią pauperum przemawiającą do wyobraźni każdego człowieka²⁷. Celem było m.in. doprowadzenie do tego, aby widz sięgnął do Pisma Świętego i sam przeczytał historię ukazaną na ekranie²⁸. Stało się to jeszcze bardziej możliwe, dzięki akcji „Milion Biblii dla Polski” zorganizowanej przez ks. F. Blachnickiego we współpracy z chrześcijanami Kościołów luteranckich. Różnymi sposobami sprowadzono wówczas ze Szwecji 645 000 egzemplarzy Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu, 165 000 egzemplarzy Nowego Testamentu i 1 200 000 egzemplarzy Ewangelii według św. Łukasza. Akcję sponsorowały Kościoły luteranckie, co pozwoliło wręczać Biblie za darmo²⁹.

Trzy tygodnie przed rozpoczęciem tygodnia ewangelizacji członkowie Lokalnej Diakonii Ewangelizacji rozpoczynali roznoszenie zaproszeń na ewangelizację z filmem *Jezus*. Docierali do grup parafialnych i bezpośrednio do mieszkań. Spotkania z ludźmi i zapraszanie ich już w tym momencie nabierały charakteru indywidualnej ewangelizacji³⁰.

Zgodnie z programem rekolekcje rozpoczynały się w niedzielę i trwały osiem dni. Pierwszego dnia wygłaszano homilię nawiązującą do czterech podstawowych prawd ewangelizacyjnych. Następowało również przedstawienie zespołu ewangelizującego oraz krótkie świadectwo. Tego dnia rozpoczynano rozpowszechnianie Ewangelii według św. Łukasza oraz zachęcano do jej czytania. Nabożeństwo z filmem mogło odbyć się już w niedzielę wieczorem. Przed rozpoczęciem dokonywano wprowadzenia, które miało pomóc utrzymać odpowiednią atmosferę. Rekolekcje kończyły się wspólnotową celebracją sakramentu pokuty i pojednania. Zapowiadano wówczas kolejny etap planu wielkiej ewangelizacji, czyli Krucjatę Wyzwolenia Człowieka³¹. Na tym etapie zachęcano, aby osoby, które doświadczyły pogłębienia wiary, włączyły się w walkę o wolność dla zniewolonych przez alkohol czy narkotyki³².

²⁴ Por. *Ewangelizacja według...*, dz. cyt.

²⁵ Por. F. Blachnicki, „Założenia i strategia planu wielkiej ewangelizacji *Ad Christum Redemptorem*”. Referat wygłoszony na V KKO Ruchu Światło-Życie na Jasnej Górze, Częstochowa, 2 marca 1980 r.

²⁶ Por. A. Wodarczyk, *Prorok Żywego...*, dz. cyt., s. 409-410.

²⁷ Por. F. Blachnicki, *Założenia i strategia...*, dz. cyt., s. 12.

²⁸ Por. tamże, s. 13.

²⁹ Por. A. Wodarczyk, *Prorok Żywego...*, dz. cyt., s. 409-410.

³⁰ Por. *Ewangelizacja według...*, dz. cyt.

³¹ Por. tamże.

³² Por. A. Wodarczyk, *Prorok Żywego...*, dz. cyt., s. 410.

Po tygodniu ewangelizacji chętne osoby zgłaszały się do udziału w formacji postewangelizacyjnej³³ i rozpoczynały spotkania w małej grupie oparte na Ewangelii wg św. Łukasza, zgłębiając temat czterech praw życia duchowego³⁴. Po zrealizowaniu tych tematów formację kontynuowano w cyklu ośmiu spotkań poewangelizacyjnych³⁵.

Ks. F. Blachnicki przedstawiając plan *Ad Christum Redemptorem*, przewidywał czas realizacji wszystkich etapów na dwa i pół roku. Jednocześnie zdawał sobie sprawę, że to jedynie początek i wielkie ewangelizacyjne poruszenie będzie wymagało pracy przez kolejne kilkadziesiąt lat³⁶.

2. Współczesna wizja parafii ewangelizacyjnej

Podstawowym miejscem działalności ewangelizacyjnej jest parafia. Sobór Trydencki wykształcił w Kościele statyczny model parafii, w której grono biernych wierzących gromadzi się na słuchaniu nauczania. W takiej rzeczywistości brakuje miejsca na działalność ewangelizacyjną, jak i na istnienie prawdziwej wspólnoty³⁷. Przełomowe zmiany przysły wraz z Soborem Watykańskim II. Soborowa wizja dała nowe spojrzenie na parafię. Ukazała ją jako miejsce urzeczywistniania się Kościoła w podwójnym wymiarze: wertykalnym (wspólnota człowieka z Bogiem) i horyzontalnym (wspólnota między ludźmi)³⁸. *Vaticanum II* przedstawił Kościół jako Lud Boży, Ciało Chrystusa, sakrament oraz *communio*³⁹. Lata badań pozwoliły teologom stwierdzić, że właśnie to ostatnie pojęcie stanowi kluczową myśl eklezjologii tego soboru⁴⁰. Takie spostrzeżenia ks. Franciszek Blachnicki miał zdecydowanie wcześniej. Już w 1968 r. pisał o pogłębianiu idei Kościoła-Wspólnoty jako jednym ze swoich zadań, łącząc ją z centralną myślą własnej teologii – ideą „żywego Kościoła”⁴¹. Dzięki ks. F. Blachnickiemu powstała inicjatywa parafii eksperymentalnej w Brzegach w archidiecezji krakowskiej. Za aprobatą kardynała Karola Wojtyły zorganizowano tam duszpasterstwo oparte na programie Ruchu Światło-Życie, a proboszczem został bliski współpracownik założyciela oazy – ks. Lupa SVD. Inicjatywa przyniosła dobre owoce – parafianie aktywnie zaangażowali się w posługę liturgiczną i animację życia parafialnego. Eksperyment dowiódł, że przy odpowiednich warunkach przejście z parafii tradycyjnej na wspólnotową jest możliwe. Duszpasterski sukces zachęcił ks. F. Blachnickiego do propagowania wizji parafii-wspólnoty, dlatego od 1978 r. zapoznawał z tą koncepcją proboszczów na corocznych sympozjach „Koinonia” oraz wydawał Biuletyn Odnowy Parafii „Koinonia”⁴².

³³ Por. *Ewangelizacja według...*, dz. cyt.

³⁴ Por. „Cztery spotkania nad Ewangelią św. Łukasza”. *Notatnik uczestnika*, Krościenko 1999, s. 2.

³⁵ Por. *Ewangelizacja według...*, dz. cyt.

³⁶ Por. F. Blachnicki, *Żałożenia i strategia...*, dz. cyt., s. 14-15.

³⁷ Por. B. Biela, *Parafia miejscem urzeczywistniania się komunii Kościoła*, Katowice 2006, s. 556.

³⁸ Por. tenże, „Kościół – wspólnota”. *Wspólnota jako zasada urzeczywistniania się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego (1921-1987)*, Katowice 1993, s. 20.

³⁹ Por. tenże, *Parafia miejscem...*, dz. cyt., s. 36.

⁴⁰ Por. tamże, s. 47.

⁴¹ Por. M. Sędek, „Rozwój myśli eklezjologicznej ks. F. Blachnickiego”. *Refleksje pastoralne*, „Studia Pastoralne”, 17(2021), s. 228-230.

⁴² Por. tamże, s. 448-450.

Współcześnie istnieje kilka programów odnowy parafii. Ich celem jest wzbudzanie ewangelizacyjnej dynamiki w życiu parafialnym i dotarcie do wszystkich ludzi zamieszkujących teren parafii⁴³. Jednym z programów wcielanych na gruncie polskim jest projekt „Parafialny Program Odnowy i Ewangelizacji”, znany również jako „Nowy Obraz Parafii”. Został on wypracowany przez Ruch dla Lepszego Świata. Obecnie realizuje się go w kilkudziesięciu krajach na różnych kontynentach⁴⁴.

Celem tego programu jest stworzenie parafii jako dynamicznej komunii wspólnoty poprzez powstawanie podstawowych grup kościelnych. Pozwala to każdemu odnaleźć swoje miejsce zaangażowania w życie Kościoła oraz przestrzeń wzrostu w dojrzałości chrześcijańskiej⁴⁵.

Propozycja ta jest wstępnym planem pomocnym w przygotowaniu własnej strategii duszpasterskiej. Chodzi o to, aby dostosować projekt do uwarunkowań i potrzeb konkretnej wspólnoty parafialnej⁴⁶. Kolejne kroki wyznacza „Rytuał Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych”. Pierwszym jest etap kerygmatyczny. Jego cel to pogłębienie relacji i otwarcie parafian na siebie nawzajem. Ten etap kończy się wspólną celebracją „tygodnia braterstwa” – czasem doświadczania głębszej przyjaźni we wspólnocie parafialnej. Owocem tego wydarzenia powinna być mobilizacja do stworzenia małych grup sąsiedzkich oraz chęć rozwijania komunii z Bogiem i ludźmi⁴⁷. Grupy sąsiedzkie są kluczowe dla całego programu. Początkowo tworzy je kilka lub kilkanaście najbliższych mieszkających rodzin, które spotykają się w domach na wspólnej modlitwie i rozważaniu Słowa Bożego. Jest to również przestrzeń odkrywania charyzmatów i talentów⁴⁸.

Drugi etap – etap prakatechumenalny – to czas nawracania i umacniania wiary na comiesięcznych spotkaniach małych grup. Powinno nastąpić tu budowanie świadomości wśród wiernych o ich posłaniu misyjnym. Wiara nie jest sprawą prywatną i indywidualną, lecz wspólnotową, dlatego w procesie odnowy potrzebne jest zaangażowanie wszystkich. Etap ten trwa od 6 do 8 lat i kończy się celebracją synodu parafialnego⁴⁹. Na synodalnych spotkaniach małych grup sąsiedzkich zostaje odczytane wezwanie Chrystusa do troski oraz zaangażowania na rzecz parafii, rodziny, młodych i potrzebujących. Parafianie przygotowują odpowiedź na to wezwanie oraz formułują własne wyznanie wiary w oparciu o indywidualne doświadczenie Boga⁵⁰.

W trzecim etapie – katechumenalnym – kładzie się nacisk na odkrywanie tajemnicy Kościoła oraz udział wszystkich ochrzczonych w jego zbawczej misji. Następuje to przez regularne odnoszenie się do sakramentów, szczególnie chrztu i bierzmowania. Chodzi o to, aby wierni świadomie przyjęli zobowiązania chrzcielne i nie zachowywali swej wiary tylko dla siebie. Szczytem i źródłem działalności Kościoła jest Eucharystia, dlatego ostatni etap projektu „Nowy Obraz Parafii” to Kongres Eucharystyczny⁵¹. Ostatnie lata wdrażania programu powinny

⁴³ Por. B. Biela, *Parafia miejscem...*, dz. cyt., s. 578-579.

⁴⁴ Por. M. Nowak, M. Grendus, „*Parafia w ciągłej odnowie*”. *Kto, dlaczego i jak powinien ją prowadzić?*, Warszawa 2023, s. 64.

⁴⁵ Por. tamże, s. 66.

⁴⁶ Por. B. Biela, *Parafia miejscem...*, dz. cyt., s. 567.

⁴⁷ Por. tamże, s. 569.

⁴⁸ Por. M. Nowak, M. Grendus, „*Parafia w ciągłej odnowie*”..., dz. cyt., s. 74-76.

⁴⁹ Por. tamże, s. 82.

⁵⁰ Por. *Parafialny Program Odnowy i Ewangelizacji*, <https://synod.org.pl/parafialny-program-odnowy-i-ewangelizacji/>, dostęp online: 12.11.2024.

⁵¹ Por. M. Nowak, M. Grendus, „*Parafia w ciągłej odnowie*”..., dz. cyt., s. 83.

być też czasem podsumowywania przebytej drogi i przygotowywania własnego duszpasterskiego planu na podstawie zgromadzonego doświadczenia. Plan ten powinien przedstawiać sposób pogłębionej realizacji etapu prakatechumenalnego i katechumenalnego⁵².

W procesie odnowy ważne miejsce zajmuje list do parafian oraz posługa posłańców. Początkowo należy wyłonić redakcję, która będzie przygotowywała odpowiednie teksty. Parafialny list to kartka A4 zgięta na pół. Jego celem jest zaproszenie wszystkich parafian na regularnie organizowane wydarzenia parafialne. Na każdej z czterech stron zawiera się konkretne przesłanie. Pierwsza strona to ewangeliczne wezwanie związane z wydarzeniem, na które się zaprasza. Na drugiej stronie umieszcza się świadectwa parafian z przeżycia poprzedniego takiego wydarzenia. Na kolejnej stronie zawarte są sprawy parafialne, a na ostatniej prezentuje się nadchodzące wydarzenie i zachęca do wzięcia udziału. List powinien dotrzeć do każdej rodziny dzięki sieci posłańców – dorosłych wzbudzających zaufanie i życzliwość. Z czasem takie osoby będą wchodzić w głębszą relację z zapraszanimi rodzinami i swoją rolę będą mogły wykorzystywać do zbierania ocen i odczuć parafian na temat działalności lokalnego Kościoła⁵³.

Cechą charakterystyczną programu „Nowy Obraz Parafii” jest angażowanie wszystkich ludzi mieszkających na terenie parafii. Długofalowe i konsekwentne działanie wydaje owoce w rozumieniu i przeżywaniu Kościoła jako wspólnoty. Wzrasta liczba osób angażujących się w działania duszpasterskie i jednocześnie zmniejsza się dystans między kapłanami a wiernymi⁵⁴. Program pozwala na wyjście parafii z bierności i milczenia ku Kościołowi „mówiącemu”⁵⁵.

Współcześnie refleksja nad odnową parafii i tematem wspólnotowości wciąż trwa. Aby wprowadzić zmiany, potrzebne jest najpierw opracowanie i wdrożenie strategii opartej na eklezjologii oraz adekwatnej do lokalnych warunków i potrzeb. Konieczny jest zatem konkretny plan, cel i analiza⁵⁶. Oprócz opisanych wyżej programów istnieją również inne propozycje modeli i form odnowy parafii, takie jak „Boża Renowacja” i „Kościół Świadomy Celu”. Pomocnymi narzędziami do kształtowania wspólnoty wspólnot są również „New Pastoral”, który umożliwia łatwe inicjowanie małych grup parafialnych, a także kurs „Alpha”⁵⁷.

3. Świat wirtualny nowym areopagiem ewangelizacyjnym

Grecki areopag, na którym św. Paweł – apostoł narodów – głosił Chrystusa wśród pogan jest dzisiaj symbolem nowych miejsc, w których trzeba świadczyć i mówić o Dobrej Nowinie⁵⁸. Tak jak 2000 lat temu, tak również teraz należy docierać do przestrzeni, które jawią się jako pozbawione żywego Boga. Opisana wcześniej działalność parafialna, choć bardzo potrzebna, potrzebuje uzupełnienia o niestandardowe do tej pory formy ewangelizacji. Nową przestrzenią ewangelizacji wykraczającą poza geograficzny wymiar jest świat wirtualny.

⁵² Por. B. Biela, *Parafia miejscem...*, dz. cyt., s. 570.

⁵³ Por. M. Nowak, M. Grendus, *„Parafia w ciągłej odnowie”...*, dz. cyt., s. 95-96.

⁵⁴ Por. B. Biela, *Parafia miejscem...*, dz. cyt., s. 571-572.

⁵⁵ Por. *Parafialny Program...*, dz. cyt.

⁵⁶ Por. B. Biela, *Parafia miejscem...*, dz. cyt., s. 553-554.

⁵⁷ Por. *Co dalej po Synodzie o synodalności – Parafie – Odnowa parafii*, <https://synod.org.pl/co-dalej-po-synodzie-parafie/>, dostęp online: 12.11.2024.

⁵⁸ Por. Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, 37.

„Nie bójcie się zamieszkać w świecie cyfrowym”⁵⁹ – te słowa papieża Franciszka wypowiedziane z okazji Światowego Dnia Środków Społecznego Wyrazu są wyrazem zachęty do ewangelizacji w Internecie. Taką aprobatę wyrażali również poprzednicy Franciszka. Benedykt XVI uświadamiał, że rozwój nowych technologii coraz bardziej przynagla do skutecznego głoszenia Chrystusa. Zwracał również uwagę, że kapłani w swojej pracy duszpasterskiej powinni uwzględniać media i ze swoją posługą Słowa istnieć w świecie cyfrowym⁶⁰. Sam Benedykt XVI dał temu przykład, zakładając pierwszy papieski profil na portalu Twitter (obecnie portal X). Publikowanie rozpoczął 12 grudnia 2012 r. Tego dnia konto obserwowano już ponad milion ludzi z całego świata. Po abdykacji jego działalność zaczął kontynuować papież Franciszek⁶¹, gromadząc na tym portalu 18,5 mln obserwatorów⁶².

Jan Paweł II również mówił, że u progu trzeciego tysiąclecia Kościół jest zaproszony do głoszenia Dobrej Nowiny w rozwijającej się cyberprzestrzeni⁶³. Wielokrotnie wzywał, by nie być obojętnym na postęp technologiczny i angażować się w poznawanie nowych narzędzi cyfrowych⁶⁴. Za jego pontyfikatu Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu wydała dwa dokumenty: „Etyka w Internecie” oraz „Kościół i Internet”. Ukazano w nich specyfikę Internetu, ale także możliwości związane z ewangelizacją, katechizacją czy administracją kościelną⁶⁵.

Ten znak czasu został dostrzeżony jeszcze wcześniej. Sobór Watykański II trafnie odczytał nową drogę i przestrzeń docierania z Ewangelią. Jednym z pierwszych dokumentów soborowych był, wydany 4 grudnia 1963 r., dekret o środkach społecznego przekazywania myśli *Inter mirifica*. Głosił on, że stosowanie mediów w celu prowadzenia ludzi do zbawienia jest naturalnym prawem Kościoła⁶⁶.

Ks. F. Blachnicki, który z gorliwością wprowadzał w życie idee soborowe, nie mógł przejść obojętnie również obok tego dokumentu. Nie żył on wprawdzie w czasach powszechnie używanego Internetu, jednak był i nadal jest postacią wskazującą Kościołowi, jak ważne jest wykorzystywanie współczesnych środków masowego przekazu w głoszeniu Dobrej Nowiny. On sam w trudnych okolicznościach komunizmu, inspirowany działalnością św. Maksymiliana Kolbego, korzystał z możliwych zdobyczy techniki, by ewangelizować i szerzyć dzieło Ruchu Światło-Życie⁶⁷.

⁵⁹ Franciszek, „Przekaz w służbie autentycznej kultury spotkania”. Orędzie na XLVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, Watykan, 24 stycznia 2014 r.

⁶⁰ Por. Benedykt XVI, „Kapłan i duszpasterstwo w świecie cyfrowym: nowe media w służbie Słowa”. Orędzie na XLIV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, Watykan, 24 stycznia 2010 r.

⁶¹ Por. K. Stefanowicz, „Działalność Kościoła katolickiego w Internecie”. *Nowe formy ewangelizacji*, w: *Kreowanie przestrzeni społecznej w cyfrowym świecie*, red. M. Łyszczarz, S.M. Marcinkiewicz, M. Sokołowski, Toruń 2014, s. 244.

⁶² Zob. Franciszek, <https://x.com/Pontifex>, dostęp online: 12.11.2024.

⁶³ Por. Jan Paweł II, „Internet: nowe forum głoszenia Ewangelii”. Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, Watykan, 24 stycznia 2002 r.

⁶⁴ P. Przysucha, *Ewangelizacja w cyberprzestrzeni w nauczaniu papieża Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka*, „Studia Sandomierskie”, 24(2017), s. 237.

⁶⁵ Por. tamże, s. 238-239.

⁶⁶ Por. Sobór Watykański II, *Inter mirifica*, 3.

⁶⁷ Por. T.P. Terlikowski, „Franciszek Blachnicki”. *Ksiądz, który zmienił Polskę*, Kraków 2021, s. 546.

Obecnie w założonym przez ks. F. Blachnickiego Ruchu Światło-Życie istnieje Diakonia Komunikowania Społecznego, przed 2001 r. zwana Diakonią Środków Przekazu⁶⁸. Miała ona rozprzestrzeniać treści formacyjne i informacyjne o oazie wykorzystując środki inne niż druk (filmy, telewizja, radio i inne)⁶⁹. Postęp technologiczny sprawił, że do tych środków zaliczono również Internet. Działania na rzecz obecności ruchu oazowego w przestrzeni wirtualnej rozpoczęły się w 1996 r. z inicjatywy dwóch oazowiczów: Adama Dawidziuka i Piotra Bolka. We współpracy z Anną Wojtas i klerykiem Adamem Banaszkiem stworzyli zespół twórców oazowych stron internetowych. Jeszcze w tym samym roku w archidiecezji warszawskiej uruchomiono pierwszą diecezjalną stronę ruchu⁷⁰. Współcześnie trudno wyobrazić sobie ruch bez działalności w świecie wirtualnym. Diakonia Komunikowania Społecznego spełnia funkcję dawniejszej Diakonii Świadectwa, Diakonii Słowa i Diakonii Środków Przekazu⁷¹. Szybko postępujący rozwój technologiczny sprawia, że zakres działań Diakonii Komunikowania Społecznego wciąż się powiększa. Celem jest bycie z Ewangelią wszędzie tam, gdzie otwierają się techniczne możliwości⁷².

W Internecie można spotkać osoby zarówno wierzące jak i niewierzące, ateistów i wątpiących. Ewangelizacja w tej przestrzeni wymaga prostego i współczesnego przekazu. Powinna oddziaływać na sferę cielesną (zmysły) i duchową nie tylko przez słowo, ale również obraz i muzykę⁷³.

Wiele portali działa w sposób odpowiadający współczesnym audiowizualnym potrzebom człowieka. Jednym z nich jest YouTube. Strona została utworzona w 2005 r. jako platforma do publikowania i odtwarzania filmów. Korzysta z niej ponad 2,5 mld ludzi. Codziennie trafia tam ok. 85 tys. filmów⁷⁴. Pod względem treści ewangelizacyjnych znajdują się tam kazania, konferencje, świadectwa, wywiady, katechezy, relacje z wydarzeń kościelnych czy teledyski z muzyką religijną⁷⁵.

Obecnie na platformie YouTube treści publikuje wielu chrześcijańskich mówców, ewangelizatorów, charyzmatyków, kapłanów, jak również małżeństwa, zakonnicy czy fundacje. Kanałem o tematyce religijnej, który gromadzi najwięcej subskrybentów (914 tys. w 2024 r.), jest „Langusta na palmie”. Swoją nazwę zawdzięcza mozaice znajdującej się we włoskiej katedrze w Akwilei. Przedstawia ona langustę (skorupiaka żyjącego na dnie morskim i nigdy nie wychodzącego na brzeg) siedzącą na czubku drzewa palmowego. Obraz symbolizuje wyniesienie ku górze tych, którzy zostali ochrzczeni. Założyciel kanału – dominikanin o. Adam Szustak – posłużył się nim, aby ukazać, czego dotyczą jego filmy (drogi wiodącej z ciemności do szczęśliwego życia z Chrystusem)⁷⁶.

⁶⁸ Por. *Diakonia Komunikowania Społecznego*, <https://siedlce.oaza.pl/2020/07/diakonia-komunikowania-spolecznego/>, dostęp online: 12.11.2024.

⁶⁹ Por. tamże.

⁷⁰ Por. *Początki Diakonii*, <https://www.oaza.pl/cdks/o-diakonii/poczatki-diakonii/>, dostęp online: 12.11.2024.

⁷¹ Por. K. Prus, *Formacja do korzystania ze środków komunikowania społecznego w Ruchu Światło-Życie*, „Warszawskie Studia Pastoralne UKSW”, 3(2015), s. 133-134.

⁷² Por. *Czym jest DKS?*, <https://www.oaza.pl/cdks/o-diakonii/czym-jest-dks/>, dostęp online: 12.11.2024.

⁷³ Por. A. Olczyk, *Ewangelizacja cyberświata jako wyzwanie dla współczesnego Kościoła*, „Studia Gdańskie”, 34(2014), s. 110-111.

⁷⁴ Por. R. R. Czerwiński, *YouTube jako narzędzie nowej ewangelizacji*, „Nurt SVD”, 151(2022), nr 1, s. 53.

⁷⁵ Por. tamże, s. 54.

⁷⁶ Por. *O Langustie na Palmie*, <https://langustanapalmie.pl/pages/o-languscie>, dostęp online: 12.11.2024.

Tematyka poruszana przez o. Szustaka jest niezwykle szeroka. Na kanałach realizowanych jest wiele ewangelizacyjnych, formacyjnych i modlitewnych projektów⁷⁷. W niektórych seriach dominikanin pojawia się w stroju świeckim, aby przyciągnąć nie tylko ludzi wierzących, ale również tych, którzy przeżywają kryzys lub odeszli od wiary⁷⁸. Kanał cieszy się nie tylko dużą oglądalnością, ale również wysoką aktywnością w komentarzach, po których można zauważyć, że o. Szustak dociera z misją głoszenia Chrystusa także do osób, które nie mają wiele wspólnego z wiarą.

„Langusta na palmie” to nie jedyne internetowe dzieło dominikanina. O. Szustak przyczynił się również do powstania kanału „Paśnik” na YouTube, który później przekształcił się w dominikański kanał „Dominikanie.pl”⁷⁹. Chryzmatem zakonu dominikanów jest kaznodziejstwo, dlatego jego członkowie pragną docierać z Bożym Słowem do każdego człowieka, w każde miejsce i w każdy możliwy sposób⁸⁰. Platformę YouTube uznali za największą wirtualną ambonę świata, dlatego codziennie publikują na niej filmy z komentarzami do liturgii słowa i inne chrześcijańskie rozważania⁸¹.

Wśród świeckich ewangelizatorów jednym z najbardziej znanych vlogerów jest Tomasz Samołyk. Swoją ewangelizacyjną działalność tłumaczy pragnieniem świadczenia o Bożej miłości. Wykorzystując swoje talenty, chce zachęcać ludzi do poznania Chrystusa⁸². Na swoim kanale opowiada o Kościele realizującym uczynki miłosierdzia. Przedstawia różne akcje charytatywne i modlitewne, a także miejsca świadczące pomoc niepełnosprawnym, chorym, bezdomnym i innym potrzebującym. Komentuje również muzykę, sztukę, literaturę i kino, wydobywając z nich Boże piękno. Wiele swoich filmów poświęca omawianiu aktualnych wydarzeń i problemów w nawiązaniu do wiary⁸³.

Tomasz Samołyk w satyryczny i aktorski sposób przedstawia rzeczywistość. Swoje materiały przeplata krótkimi wstawkami ze znanych filmów krążących w sieci. Styl jego twórczości w pewnym stopniu przypomina działania młodzieżowych vlogerów. Odpowiada dzięki temu na potrzeby współczesnego człowieka, który na platformie YouTube często szuka rozrywki. Filmy Tomasza Samołyka opatrzone są również nietypowymi tytułami (niekoniecznie związanymi z wiarą), które mają na celu zwrócić uwagę potencjalnego odbiorcy. Jego działania internetowe nie przypominają standardowego głoszenia. Katolicki vloger przenika dzisiejszą kulturę duchem wiary w oparciu o bieżące problemy ludzi i świata.

Inną formę działalności ewangelizacyjnej na YouTube prowadzi fundacja „SOWINSKY”. Jej założycielami i jednocześnie prowadzącymi kanał o tej samej nazwie są małżonkowie Krzysztof i Maja Sowińscy. Pełnoetatowo poświęcili się oni głoszeniu Dobrej Nowiny zarówno w realnym, jak i wirtualnym świecie⁸⁴.

⁷⁷ Zob. *Langusta na palmie*, <https://www.youtube.com/@Langustanapalmie/featured>, dostęp online: 12.11.2024.

⁷⁸ Por. A. Gronkowska, *Media społecznościowe jako narzędzie nowej ewangelizacji na przykładzie twórczości internetowej Adama Szustaka OP*, „Roczniki Pedagogiczne”, 10(2018), nr 1, s. 123-124.

⁷⁹ Por. M. Rysak, „Dominikanie w sieci”. *Fenomen kaznodziejstwa internetowego*, „Łódzkie Studia Teologiczne”, 30(2021), nr 1, s. 122.

⁸⁰ Por. tamże, s. 121.

⁸¹ Zob. *Dominikanie.pl*, <https://www.youtube.com/@dominikanieplportal>, dostęp online: 12.11.2024.

⁸² Por. *Tomasz Samołyk*, <https://patronite.pl/Samolyk>, dostęp online: 12.11.2024.

⁸³ Por. tamże.

⁸⁴ Por. *Fundacja SOWINSKY*, <https://sowinsky.pl>, dostęp online: 12.11.2024.

Na kanale publikują przede wszystkim autorskie piosenki religijne, wywiady i rozmowy na określone tematy⁸⁵. Najczęściej oglądane filmy pochodzą z serii „Na Werandzie Podcast”. W tym projekcie wzięło udział już ponad 160 osób. Każdy film z tej serii poświęcony jest historii życia konkretnej osoby – jej zmaganiom, trudnościami, a także cudom i nawróceniom, których doświadczyła. Zaproszeni goście opowiadają o swoim spotkaniu z Chrystusem⁸⁶. Tematyka tej serii jest zatem bardzo szeroka i dotyczy wielu problemów, z którymi zmagają się współczesne społeczeństwo. Osobiste świadectwo odgrywa tutaj główną rolę ewangelizacyjną.

Działalność Sowińskich na YouTube nie ogranicza się do jednego tematu, lecz obejmuje szeroki zakres zagadnień i problemów ważnych zarówno dla osób wierzących jak i niewierzących. Ponadto publikowane filmy stanowią pomoc w osobistej formacji i pogłębianiu życia duchowego. Wiele z nich zawiera również zachętę do rozwoju oraz posługi we wspólnocie.

Kolejnym medium, na którym można znaleźć wiele treści religijnych jest Instagram. Serwis zaczął funkcjonować w 2010 r. jako miejsca udostępniania zdjęć. Z czasem pojawiły się aktualizacje odpowiadające współczesnym trendom⁸⁷. Obecnie oprócz standardowego dzielenia się zdjęciami i filmami Instagram pozwala na publikowanie treści na 24 godziny dzięki funkcji Instagram Stories. Umożliwia również prowadzenie transmisji na żywo, wysyłanie prywatnych wiadomości czy nagrywanie i edycję filmów. Najczęściej korzysta się z niego z poziomu aplikacji mobilnej⁸⁸.

19 marca 2016 r. swój profil na Instagramie założył papież Franciszek. Choć konto nie jest osobiście prowadzone przez ojca świętego, to sama inicjatywa była jego pomysłem⁸⁹. Na profilu publikowane są zdjęcia i krótkie materiały video relacjonujące przede wszystkim spotkania z wiernymi z całego świata. Opatrzono je one opisami w kilku wersjach językowych⁹⁰.

Coraz więcej kapłanów odkrywa Instagram jako miejsce ewangelizacji⁹¹. Jednym z nich jest pallotyn i duszpasterz akademicki ks. Krzysztof Freitag. Na swoim profilu publikuje głównie minimalistyczne grafiki z inspirującymi myślami oraz obszerniejszymi rozważaniami w opisie zdjęcia⁹².

Wielu duchownych ewangelizuje na Instagramie poprzez ukazywanie swojej codzienności. Nie zawsze bezpośrednio głoszą Dobrą Nowinę, ale swoją internetową aktywnością pokazują radosny Kościół, w którym często nie brakuje ludzi młodych. Przez obecność w Internecie skracają dystans, dzięki czemu osoby wątpiące mogą poczuć się pewniej szukając pomocy lub odpowiedzi na nurtujące ich pytania⁹³. Przykładem tego jest profil ks. Sebastiana Koseckiego. Kapłan najczęściej publikuje zdjęcia ze spotkań z młodzieżą⁹⁴.

⁸⁵ Zob. SOWINSKY, <https://www.youtube.com/@SOWINSKY/featured>, dostęp online: 12.11.2024.

⁸⁶ Zob. *Na werandzie podcast*, https://www.youtube.com/playlist?list=PLcmJjpcXhjNS_P4Qo1QxDXGoX7poWzJov, dostęp online: 12.11.2024.

⁸⁷ Por. J. Cabak, *#PolishKsiądz – Instagram miejscem ewangelizacji*, „Przegląd Religioznawczy”, 1(2020), s. 50-51.

⁸⁸ Por. *Co to jest Instagram (IT), co oznacza, jaka jest definicja w słowniku*, <https://www.sempire.pl/co-to-jest-instagram.html>, dostęp online: 12.11.2024.

⁸⁹ Por. J. Cabak, *#PolishKsiądz...*, dz. cyt., s. 54.

⁹⁰ Zob. *Franciszek*, <https://www.instagram.com/franciscus/>, dostęp online: 12.11.2024.

⁹¹ Por. J. Cabak, *#PolishKsiądz...*, dz. cyt., s. 54.

⁹² Zob. *Franciszek*, <https://www.instagram.com...>, dz. cyt.

⁹³ Por. J. Cabak, *#PolishKsiądz...*, dz. cyt., s. 56.

⁹⁴ Zob. *Ks. sebastian.kosecki*, <https://www.instagram.com/ks.sebastian.kosecki/>, dostęp online: 12.11.2024.

Platformą społecznościową, która łączy cechy Instagrama i YouTube jest TikTok. Zainteresowanie nim zaczęło wzrastać podczas wybuchu pandemii covid-19. Dzisiaj serwis nosi miano jednego z najchętniej użytkowanego medium⁹⁵. TikTok funkcjonuje w formie aplikacji mobilnej, choć można korzystać z niego również z poziomu przeglądarki. Umożliwia on nagrywanie, edycję i publikowanie krótkich filmów⁹⁶. Trwają one najczęściej od kilkunastu do kilkudziesięciu sekund, dzięki czemu odpowiadają możliwością percepcyjnym współczesnego młodego człowieka, który chce zobaczyć wiele w krótkim czasie⁹⁷.

Charakterystyczną cechą TikToka są trendy. Wystarczy powtórzyć we własnym materiale czynności (taniec, rozmowę itp.) zaprezentowane wcześniej przez kogoś innego. Nie ma potrzeby tworzenia nowych treści⁹⁸. W taki sposób na tej platformie działa wielu ewangelizatorów: kapłani, siostry zakonne, świeccy. Wykorzystywanie trendów sprawia, że ewangelizujący przyjmowani są z entuzjazmem. Skracają oni dystans między Kościołem a młodym pokoleniem i docierają do osób zarówno wierzących jak i niewierzących⁹⁹.

Jedno z najpopularniejszych kont katolickich na TikToku należy do ks. Sebastiana Picura. Kapłan dociera do ponad 826 tys. ludzi. Publikuje treści humorystyczne związane z pracą w szkole i parafii, komentuje Słowo Boże oraz odpowiada na pytania swoich obserwujących dotyczące wiary i moralności. Na jego profilu można znaleźć również filmiki z młodzieżowymi idolami¹⁰⁰.

Podobną działalność na TikToku prowadzi ks. Krzysztof Kołtunowicz, gromadzący 415 tys. obserwujących. Jego najpopularniejszy film osiągnął ponad 2 mln wyświetleń. Na jego profilu można znaleźć wiele materiałów przedstawiających życie parafialne, rekolekcje oazowe, pracę z ministrantami i scholą. Kapłan ukazuje codzienne życie Kościoła w humorystyczny sposób, czym zyskuje sympatię wśród młodych użytkowników serwisu. Wyróżniającą się serią filmów na jego profilu są „Kazania w minutę”, w których komentuje codzienną ewangelię¹⁰¹.

Przedstawione konta na YouTube, Instagramie i TikToku to tylko niektóre z wielu przykładów ewangelizacji w wirtualnym świecie. Świadczy to o tym, że Kościół coraz bardziej widzi możliwości, jakie daje działalność w Internecie.

Potrzeba dzisiaj chrześcijan multimedialnych, którzy nadążą za cyfrowym postępem. Tacy ewangelizatorzy są oczekiwani przez użytkowników sieci¹⁰², dlatego Kościół powinien stale poznawać współczesne narzędzia komunikacyjne, poszerzać swoją wiedzę technologiczną i odkrywać człowieka żyjącego w kulturze cyfrowej¹⁰³.

⁹⁵ Por. U. Dyrz, „Przyjdźcie do mnie wszyscy...” – media społecznościowe jako przestrzeń ewangelizacji ludzi młodych, w: „*Areopagi XIX i XX wieku*». Książka – media – komunikacja jako nośniki wartości”. Zmartwychwstańcy w kręgu mediów i wartości, red. K. Cymanow-Sosin, D. Tabor, Kraków 2023, s. 100-101.

⁹⁶ Por. Co to jest TikTok, co oznacza, jaka jest definicja pojęcia w słowniku, <https://www.sempire.pl/co-to-jest-tiktok.html>, dostęp online: 12.11.2024.

⁹⁷ Por. A. Kłonowski, „VIDEOS TO MAKE YOUR DAY”. Wykorzystanie aplikacji mobilnej TikTok w działalności duszpasterskiej Kościoła katolickiego w Polsce, „*Ateneum Kapłańskie*”, 178(2022), nr 2, s. 343.

⁹⁸ Por. tamże, s. 344.

⁹⁹ Por. tamże, s. 352.

¹⁰⁰ Zob. Ks. *sebastianpicur*, <https://www.tiktok.com/@ks.sebastianpicur>, dostęp online: 12.11.2024.

¹⁰¹ Zob. *XKoltunowicz*, <https://www.tiktok.com/@xkoltunowicz>, dostęp online: 12.11.2024.

¹⁰² Por. D. Raś, *Chrześcijanin multimedialny – śladami videoblogerów katolickich*, „*Studia Sociala Cracoviensia*”, 9(2017), nr 2, s. 111.

¹⁰³ Por. M. Chmielewski, *Ewangelizacyjna misja Kościoła a social media*, „*Studia Leopoliensia*”, 10(2017), s. 193.

8 mld ludzi na świecie używa Internetu. Z platformy Facebook korzysta tyłu użytkowników, że pod względem liczebności stanowiliby trzecie największe państwo na globie¹⁰⁴. Żadna tradycyjna forma przekazu nie spotka się z tak dużą publiką jak Internet¹⁰⁵. Powszechność wirtualnego świata nie pozostawia złudzeń, że tą przestrzenią należy się ewangelizacyjne opiekować.

Internet nie stanowi jednak jedynie miejsca ewangelizacji, ale może być również skutecznym narzędziem w pogłębianiu wiary. Możliwości wirtualnego świata sprawiają, że niemal z każdego miejsca można uczestniczyć w rekolekcjach online czy kursach ewangelizacyjnych. Internet, pomimo wielu zalet, nie zastąpi fizycznego bycia w Kościele, dlatego tak ważne jest, aby ewangelizacyjne działania w sieci wzbudzały tęsknotę za wspólnotą i jednocześnie informowały o miejscach oraz możliwościach realnego spotkania ludzi wzrastających w wierze¹⁰⁶.

Zakończenie

Ewangelizacyjna wizja ks. F. Blachnickiego dąży do rozwoju parafii i przemieniania ją we wspólnotę wspólnot. Założyciel oazy opiera się na rekolekcjach ewangelizacyjnych oraz tworzeniu małych grup. Podstawą głoszenia czyni kerygmat. Zgodnie z założeniami Soboru Watykańskiego II ważna jest dla niego dbałość o czynne zaangażowanie osób świeckich w ewangelizację, a także ich własny rozwój i przygotowanie do realizowania tego dzieła.

Choć ks. F. Blachnicki był postacią żyjącą i działającą w XX wieku, również dzisiaj jego założenia stanowią cenną inspirację dla Kościoła. Elementy, na które zwracał uwagę, są aktualnie rozwijane w przestrzeniach niezwiązanych bezpośrednio z jego osobą. Nowa ewangelizacja jest dzisiaj realizowana m.in. przez parafialne programy ewangelizacyjne mające na celu tworzenie małych grup. Rozwija się również w przestrzeni Internetu docierając do wielu miejsc na świecie. Wymienione w artykule współczesne metody i przestrzenie ewangelizacyjne potwierdzają słuszność i adekwatność ewangelizacyjnych założeń ks. F. Blachnickiego.

Bibliografia

- „Cztery spotkania nad Ewangelią św. Łukasza”. Notatnik uczestnika, Krościenko 1999.
- „Ewangelizacja jako zasada formacji i służby Ruchu Światło-Życie”. Wnioski z III Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych, w: „Zadanie ewangelizacji”. Referaty przedstawione podczas Krajowych Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie w latach 1978-1991, Lublin 1991.
- Benedykt XVI, „Kapłan i duszpasterstwo w świecie cyfrowym: nowe media w służbie Słowa”. Orędzie na XLIV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, Watykan, 24 stycznia 2010 r.
- Biela B., „Kościół – wspólnota”. Wspólnota jako zasada urzeczywistniania się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego (1921-1987), Katowice 1993.
- Biela B., Parafia miejscem urzeczywistniania się komunii Kościoła, Katowice 2006.
- Blachnicki F., „Rekolekcje ewangelizacyjne”. Podręcznik, Kraków 2013.
- Blachnicki F., „Założenia i strategia planu wielkiej ewangelizacji Ad Christum Redemptorem”. Referat wygłoszony na V KKO Ruchu Światło-Życie na Jasnej Górze, Częstochowa, 2 marca 1980 r.

¹⁰⁴ Por. M. Przybysz, *Nowe życie w Chrystusie w nowej ewangelizacji w mediach*, „Wrocławski Przegląd Teologiczny”, (23)2015, nr 2, s. 320.

¹⁰⁵ Por. D. Raś, *Chrześcijanin multimedialny...*, dz. cyt., s. 111.

¹⁰⁶ Por. A. Gralczyk, „Media społecznościowe jako narzędzie wspierające działania duszpasterskie”. Ocena wykorzystania ich funkcjonalności w parafii wielkomejskiej, „Studia Elckie”, 3(2022), s. 313.

- Blachnicki F., *Ewangelizacja w procesie budowania „nowej parafii”*, Kraków 2008.
- Blachnicki F., *Godziny Taboru*, Carlsberg-Lublin 1989.
- Blachnicki F., *Oaza Nowego Życia I stopnia*, Kraków 2009.
- Cabak J., #PolishKsiądz – Instagram miejscem ewangelizacji, „Przegląd Religioznawczy”, 1(2020).
- Chmielewski M., *Ewangelizacyjna misja Kościoła a social media*, „Studia Leopoliensia”, 10(2017).
- Co dalej po Synodzie o synodalności – Parafie – Odnowa parafii, <https://synod.org.pl/co-dalej-po-synodzie-parafie/>, dostęp online: 12.11.2024.
- Co to jest Instagram (IT), co oznacza, jaka jest definicja w słowniku, <https://www.sempire.pl/co-to-jest-instagram.html>, dostęp online: 12.11.2024.
- Co to jest TikTok, co oznacza, jaka jest definicja pojęcia w słowniku, <https://www.sempire.pl/co-to-jest-tiktok.html>, dostęp online: 12.11.2024.
- Czerwiński R.R., *YouTube jako narzędzie nowej ewangelizacji*, „Nurt SVD”, 151(2022), nr 1.
- Czym jest DKS?, <https://www.oaza.pl/cdks/o-diakonii/czym-jest-dks/>, dostęp online: 12.11.2024.
- Derewenda R., „Dzieło wiary”. *Historia Ruchu Światło-Życie 1950-1985*, Kraków 2010.
- Diakonia Komunikowania Społecznego, <https://siedlce.oaza.pl/2020/07/diakonia-komunikowania-spolecznego/>, dostęp online: 12.11.2024.
- Dominikanie.pl, <https://www.youtube.com/@dominikanieplportal>, dostęp online: 12.11.2024.
- Dyk S., *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015.
- Dyrz U., „Przyjdźcie do mnie wszyscy...” – media społecznościowe jako przestrzeń ewangelizacji ludzi młodych, w: „«Areopagi XIX i XX wieku». Książka – media – komunikacja jako nośniki wartości”. *Zmartwychwstańcy w kręgu mediów i wartości*, red. K. Cymanow-Sosin, D. Tabor, Kraków 2023.
- Ewangelizacja według planu Ad Christum Redemptorem, <http://tmoch.net/jupgrade/de/acr.pdf>, dostęp online: 12.11.24.
- Franciszek, „Przekaz w służbie autentycznej kultury spotkania”. *Orędzie na XLVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Watykan, 24 stycznia 2014 r.
- Franciszek, <https://www.instagram.com/franciscus/>, dostęp online: 12.11.2024
- Franciszek, <https://x.com/Pontifex>, dostęp online: 12.11.2024.
- Fundacja SOWINSKY, <https://sowinsky.pl>, dostęp online: 12.11.2024.
- Gralczyk A., „Media społecznościowe jako narzędzie wspierające działania duszpasterskie”. *Ocena wykorzystania ich funkcjonalności w parafii wielkomejskiej*, „Studia Elckie”, 3(2022).
- Gronkowska A., *Media społecznościowe jako narzędzie nowej ewangelizacji na przykładzie twórczości internetowej Adama Szustaka OP*, „Roczniki Pedagogiczne”, 10(2018), nr 1.
- Irek L., *Rozwój świadomości ewangelizacyjnej w Ruchu Światło-Życie*, w: „Zadanie ewangelizacji”. *Referaty z KKO*, Lublin 1991.
- Jan Paweł II, „Internet: nowe forum głoszenia Ewangelii”. *Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Watykan, 24 stycznia 2002 r.
- Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, Watykan, 7 grudnia 1990r.
- Kłonowski A., „VIDEOS TO MAKE YOUR DAY”. *Wykorzystanie aplikacji mobilnej TikTok w działalności duszpasterskiej Kościoła katolickiego w Polsce*, „Ateneum Kapłańskie”, 178(2022), nr 2.
- Ks.sebastian.kosecki, <https://www.instagram.com/ks.sebastian.kosecki/>, dostęp online: 12.11.2024.
- Ks.sebastianpicur, <https://www.tiktok.com/@ks.sebastianpicur>, dostęp online: 12.11.2024.
- Ks_krzysztof, <https://www.instagram.com/p/C5sgu1tMW3s/>, dostęp online: 12.11.2024.
- Langusta na palmie, <https://www.youtube.com/@Langustanapalmie/featured>, dostęp online: 12.11.2024.
- Na werandzie podcast, https://www.youtube.com/playlist?list=PLcmJjpcXhjNS_P4Qo-1QxDXGoX7poWzJov, dostęp online: 12.11.2024.

- Nowak M., Grendus M., *„Parafia w ciągłej odnowie. Kto, dlaczego i jak powinien ją prowadzić?*, Warszawa 2023.
- O *Languście na Palmie*, <https://langustanapalmie.pl/pages/o-languście>, dostęp online: 12.11.2024.
- Olczyk A., *Ewangelizacja cyberświata jako wyzwanie dla współczesnego Kościoła*, „Studia Gdańskie”, 34(2014).
- Paluch M., *Zarys historii Ruchu Światło-Życie*, Lublin-Kraków 1998.
- Parafialny Program Odnowy i Ewangelizacji*, <https://synod.org.pl/parafialny-program-odnowy-i-ewangelizacji/>, dostęp online: 12.11.2024.
- Początki Diakonii*, <https://www.oaza.pl/cdks/o-diakonii/poczatki-diakonii/>, dostęp online: 12.11.2024.
- Prus K., *Formacja do korzystania ze środków komunikowania społecznego w Ruchu Światło-Życie*, „Warszawskie Studia Pastoralne UKSW”, 3(2015).
- Przybysz M., *Nowe życie w Chrystusie w nowej ewangelizacji w mediach*, „Wrocławski Przegląd Teologiczny”, 23(2015), nr 2.
- Przysucha P., *Ewangelizacja w cyberprzestrzeni w nauczaniu papieża Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka*, „Studia Sandomierskie”, 24(2017).
- Raś D., *Chrześcijanin multimedialny – śladami videoblogerów katolickich*, „Studia Sociala Cracoviensia”, 9(2017), nr 2.
- Rysak M., *„Dominikanie w sieci”. Fenomen kaznodziejstwa internetowego*, „Łódzkie Studia Teologiczne”, 30(2021), nr 1.
- Sędek M., *„Rozwój myśli eklezjologicznej ks. F. Blachnickiego”. Refleksje pastoralne*, „Studia Pastoralne”, 17(2021).
- Snarski Z., *Wezwanie do ewangelizacji w Ruchu Światło-Życie*, w: *„Idźcie i głoscie”. XXXII Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie*, Katowice 2007.
- Sobór Watykański II, *Inter mirifica*, Watykan, 4 grudnia 1963r.
- SOWINSKY, <https://www.youtube.com/@SOWINSKY/featured>, dostęp online: 12.11.2024.
- Stefanowicz K., *„Działalność Kościoła katolickiego w Internecie”. Nowe formy ewangelizacji*, w: *Kreowanie przestrzeni społecznej w cyfrowym świecie*, red. M. Łyszczarz, S.M. Marcinkiewicz, M. Sokółowski, Toruń 2014.
- Terlikowski T.P., *„Franciszek Blachnicki”. Ksiądz, który zmienił Polskę*, Kraków 2021.
- Tomasz Samolyk, <https://patronite.pl/Samolyk>, dostęp online: 12.11.2024.
- Wodarczyk A., *Prorok Żywego Kościoła*, Katowice 2008.
- Wodarczyk A., *Śługa Boży ks. Franciszek Blachnicki prekursorem nowej ewangelizacji w Polsce*, w: *„Plan Ad Christum Redemptorem 2”. Wezwani do nowej ewangelizacji*, Katowice 2013.
- XKoltunowicz, <https://www.tiktok.com/@xkoltunowicz>, dostęp online: 12.11.2024.

Nowa ewangelizacja w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego i jej aktualność we współczesnych warunkach

Streszczenie

Artykuł w pierwszej kolejności skupia się na historii rozwoju ewangelizacyjnej wizji ks. Franciszka Blachnickiego. Jego gorliwość, zapał, szukanie oraz wykorzystywanie nowych metod wpisują się w pojęcie nowej ewangelizacji. Przez dzieło Ruchu Światło-Życie, odnowioną koncepcję rekolekcji parafialnych i Plan Wielkiej Ewangelizacji *Ad Christum Redemptorem* założyciel oazy propagował i wprowadzał na polski grunt nowe sposoby docierania z Dobrą Nowiną do każdego człowieka XX wieku. Współcześnie istnieje wiele dzieł ewangelizacyjnych, które, choć nie są bezpośrednio związane z ks. F. Blachnickim, w swoich założeniach korespondują z jego wizją ewangelizacji i stanowią odpowiedź na obecne potrzeby pastoralne. Jednym z nich jest koncepcja wspólnoty-wspólnot. Założyciel Ruchu Światło-Życie starał się przeobrazić tradycyjną parafię we wspólnotową.

Dzisiaj istnieje kilka programów odnowy parafii, jednym z nich jest wcielany na gruncie polskim „Parafialny Program Odnowy i Ewangelizacji”. Dla ks. F. Blachnickiego ważne były również nowe środki docierania z Dobrą Nowiną. Z inspiracji św. Maksymiliana Kolbego wykorzystywał możliwe wówczas zdobyte techniki w dziele ewangelizacji. Współcześnie nową przestrzenią i środkiem ewangelizacji jest świat wirtualny z najbardziej popularnymi serwisami, takimi jak: YouTube, Instagram i TikTok.

Słowa klucze: nowa ewangelizacja, ks. Franciszek Blachnicki, wspólnot wspólnot, parafia, Internet

<i>Mgr Beata Kurowska – absolwentka Wydziału Teologii Akademii Katolickiej w Warszawie.</i>

